

PERE ENGUIX

Metge ginecòleg i obstetre, coordinador de l'hospital de maternitat Acuario, Beniarbeig (Marina Alta)

«L'ÚNICA MANERA DE CANVIAR EL MÓN ÉS CANVIAR LES PERSONES DES DEL NAIXEMENT»

Sa mare el va parir ara fa seixanta anys a Carcaixent (Ribera Alta), assistida per una comare. I va ser precisament aquella dona que el va ajudar a veure la llum qui disset anys després també li va obrir els ulls per triar la professió. A més de dedicar-se a la medicina des de fa 35 anys, Pere Enguix és reconegut pel seu compromís amb les llibertats de les dones, amb els drets reproductius i amb una concepció de la medicina respectuosa amb el potencial de decisió i curació personal. El fundador del col·lectiu Acuario és conscient que els seus criteris de salut integral s'han convertit per a molts en el referent de l'autèntica lluita pro vida. De fet, ell es veu, per damunt de tot, com un pare de cinc fills: «Això és l'únic que dóna realment sentit a la meua vida.»

Tan important és tenir fills?

Si aollim bé els nostres fills, si tractem que siguen una mica millors, la vida millorarà. La vida és nàixer, créixer, reproduir-se i morir. I en aquest interval de temps construïm una petita història que és important per als nostres immediats. Hem de pensar només la reproducció en termes positius.

Com es fa això?

En les últimes tres dècades, els espermatozoides dels espanyols han disminuït en dos terços, en volum i en qualitat. En l'any 2050 es calcula que només hi haurà un 10% d'homes i un 30% de dones que seran útils per a la reproducció. Són problemes de primera magnitud que no apareixen en els diaris.

A què són deguts aquests descensos tan importants en la capacitat reproductora?

S'ha devaluat la voluntat de reproducció en favor d'una racionalització calculadora de l'opció reproductiva. A més, està en crisi la parella com a model reproductiu i s'ha retardat molt l'edat de parir el primer fill. Les matèries tòxiques que s'aboquen a la natura ens retornen després per mitjà de la cadena alimentària. Les aigües estan intoxicades per mercuri i altres metalls pesants i això té uns efectes directes en la morfologia genital. Cada vegada hi ha més presència de menarquies en xiquetes de set o vuit anys i malformacions congènites en xiquets. Hem d'aten-

dre més la qualitat de vida, buscar aliments ecològics i estendre un nou discurs mèdic i social que promoga la salut i no se centre a combatre la malaltia i posar pegats, que és el que estem fent des de fa dos-cents anys.

Les noves tecnologies de reproducció són una solució?

La reproducció *in vitro* pot ser un miracle personal, tot i que amb això estem forçant la natura. L'Organització Mundial de la Salut situa l'edat òptima per reproduir-se entre els 18 i els 25 anys, però en una generació hem passat a maternitats de 45...

En unes condicions molt desfavorables per a aquestes dones, que volen decidir sobre la seua maternitat.

Per això calen xarxes de suport a les dones, perquè prenguen lliurement les seues decisions reproductives. Si la parella no reuneix les condicions necessàries per a la cria d'un fill hem de buscar estructures més àmplies. Les qui ho tenen més malament són moltes dones immigrants, sovint aïllades, sense protecció ni ajuda dels seus companys, algunes arriben a vendre els seus òvuls per pura necessitat. Després d'expropiar-los la riquesa material i la força de treball, ara estem expropiant-los la sang i la força de reproducció.

No sembla fàcil assolir plenament els drets reproductius.

Jo sóc optimista per elecció. La vida és capacitat de canvi. L'única manera de canviar el món és canviar les persones i cal començar des del naixement: nàixer sense violència i potenciar l'autonomia i els sentiments. No necessitem tantes possessions, però sí més afectes.

Sobre les condicions en què es practica ara l'avortament, han canviat les coses?

Sí i no. Han millorat les condicions legals, però és desastrós que a Espanya es produeixen cent mil avortaments cada any; a mi em preocupa molt que hi haja tantes dones amb la necessitat d'avortar. Com de cruel és una societat que impedeix que una dona pugui tenir lliurement un fill sense cap pressió.

Llavors, no hem avançat gens?

És una paradoxa que la reproducció, que és l'activitat més productiva de la gent, estiga tan desprestigiada. S'ha produït una certa evolució, ara avortem menys que abans, però entre les dones immigrants, que no tenen accés a la planificació, les taxes d'avortaments són molt elevades. Em sent fracassat, perquè pensava que amb la política de planificació familiar l'avortament desapareixeria.

Una dona de setze anys ha de poder avortar sense el consentiment dels pares?

En uns moments de tanta angoixa per a ella, és essencial que tinga una bona comunicació amb els pares, però entre l'opinió dels pares i la de l'embarassada no cal dir que és ella qui ha de decidir, perquè és ella la responsable de tirar avant el seu projecte vital.

Per què la medicina té tant de poder?

Hem generat una forma de vida tan insuportable que no podem viure-la sense comptar amb recursos extraordinaris. Hem anul·lat la capacitat de curació de cadascú i l'hem substituïda pel poder de curació del metge o del fàrmac, que és un poder més mític que real. És cert que amb les tecnologies hem aplegat a unes qualitats de diagnòstic i d'informació visual increïbles, però els nivells de curació no han millorat. La medicina actual es basa en una relació entre una gran massa de receptors i una elit d'executors al servei d'interessos economicistes.

La polèmica suscitada al voltant de la vacuna del papil·loma, pot ser una mostra de això que denuncia?

Sens dubte. Per a disposar d'una mínima qualificació del resultat d'aquesta vacuna caldrien uns 25 anys d'experimentació, però en compte de corregir els problemes causats per la nostra manera de viure i reconsiderar una sexualitat que comporta el risc del càncer cervical, hi posem un tap que només convé a les indústries farmacèutiques.

Els mètodes anticonceptius han contribuït a deslligar la sexualitat de la reproducció?

Sí, però els anticonceptius són també mecanismes perquè hi haja dones útils sexualment sense compromisos de reproducció. Molts homes, quan practiquen el sexe, no

volent assumir la responsabilitat de la reproducció, tenen la síndrome de Peter Pan. Una sexualitat identificada amb introduir el penis en la vagina i ejacular es redueix a una mera mecànica reproductiva.

És la píndola de l'endemà una bona opció?

Fins que no canvien les relacions humanes i les dones no assumen el poder de la vida, que és un poder que tenen en exclusiva, i mentre no s'atrevesquen a dir: «No ens reproduïm mentre no canvien determinades condicions», només estarem posant pegats per atenuar la pressió a què

estan sotmeses. Si el preservatiu falla, la píndola de l'endemà és una opció que dona més autonomia a les dones. El següent pas seria accedir lliurement a la píndola avortiva.

Hi ha qui diu que és perillós vendre-la sense recepta.

Les pastilles no es van inventar ahir. La píndola avortiva no és cap hormona rara ni té cap risc. Les objeccions, que són exclusivament de caire ideològic, només es plantegen per qüestionar l'autonomia de les dones.

És saludable la nostra manera de viure la sexualitat?

No, i me'n sent un poc responsable. Quan el 1976 vam crear a València un dels primers centres de planificació familiar i el primer grup de sexualitat, fèiem nostra aquella proposta llibertària de «fer l'amor i no la guerra». Però ara resulta que una persona de catorze anys que no ha tingut relacions sexuals és una babaia o una retardada. Tenim tanta compulsió sexual que la relació

coital s'ha convertit en l'única manera de relacionar-nos eròticament. Ens cal una cultura del plaer.

Per què hem passat d'un extrem a l'altre?

Per por de la soledat, necessitem l'altre per mantenir relacions sexuals a través del coit. Però oblidem moltes altres manifestacions eroticoafectives que ens serveixen per a comunicar-nos, que ens donen plaer i que ens poden completar emocionalment, sempre que les practiquem amb llibertat i respecte mutu.

MARIA LOZANO ESTIVALIS

Doctora en Ciències de la Comunicació. Professora de Teoria de la comunicació audiovisual i Pedagogia dels mitjans de comunicació. Universitat CEU Cardenal Herrera, València.

© Maria Lozano Estivalis

«ÉS UNA PARADOXA QUE LA REPRODUCCió, QUE ÉS L'ACTIVITAT MÉS PRODUCTIVA DE LA GENT, ESTIGA TAN DESPRESTIGIADA»